



RS Global



**INTERNATIONAL**

**SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE**

**SOCIAL AND ECONOMIC  
ASPECTS OF EDUCATION  
in Modern Society**

**Proceedings of the  
VII International Scientific and  
Practical Conference**

**Social and Economic Aspects  
of Education in Modern  
Society**

**Vol.2, November 20, 2018,  
Warsaw, Poland**

Copies may be made only from legally acquired originals.  
A single copy of one article per issue may be downloaded for personal use (non-commercial research or private study). Downloading or printing multiple copies is not permitted. Electronic Storage or Usage Permission of the Publisher is required to store or use electronically any material contained in this work, including any chapter or part of a chapter. Permission of the Publisher is required for all other derivative works, including compilations and translations. Except as outlined above, no part of this work may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means without prior written permission of the Publisher.

**ISBN 978-83-950180-9-1**

© RS Global Sp. z O.O.;  
© The Authors

**RS Global Sp. z O.O.  
Warsaw, Poland  
2018**

**Founder:**  
RS Global Sp.z O.O.,

Research and Scientific  
Group  
Warsaw, Poland

**Publisher Office's  
address:**

Dolna 17, lok. A\_02  
Warsaw, Poland,  
00-773

E-mail:  
rsglobal.poland@gmail.com

The authors are fully responsible for the facts mentioned in the articles. The opinions of the authors may not always coincide with the editorial boards point of view and impose no obligations on it.

## CONTENTS

### PEDAGOGY

*Basiuk L., Lukashevych Yu.*

CREATIVITY AS A NECESSARY REQUIREMENT FOR INNOVATIVE PROFESSIONAL ACTIVITY OF TEACHERS IN A HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION ..... 4

*Gurbanova Gulay*

DIFFERENT APPROACH OF ASSESSMENT TOOLS AND STRATEGIES IN THE CLASSROOM..... 9

*Kutsak Alla Valerievna*

HEALTHY SAFE TECHNOLOGIES IN ORGANIZATION OF EDUCATIONAL PROCESS IN MEDICAL UNIVERSITY..... 13

*Sharavara L. P.*

INFORMATION TECHNOLOGIES AND TRAINING FACILITIES AT ZAPORIZHZHIA STATE MEDICAL UNIVERSITY..... 17

*Абдуллаева Шафаг Г.*

ОСОБЕННОСТИ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В ОБРАЗОВАНИИ ..... 20

*Амирова Солмаз Джамиль кызы*

ФОРМИРОВАНИЕ УМЕНИЙ И НАВЫКОВ РАЗГОВОРНОЙ РЕЧИ И ЧТЕНИЯ В ТЕХНИЧЕСКОМ ВУЗЕ ..... 23

*Грицак Н. Р.*

САМОРЕГУЛЯЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ..... 27

*Добровіцька О. О.*

ДІАГНОСТИКА СТАНУ ГОТОВНОСТІ У МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ТОЛЕРАНТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ..... 34

*Запорожченко Б. С., Шевченко В. Г., Бородаєв І. Є., Шаранов І. В., Качанов В. М.*

ДИСТАНЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ ЛІКАРІВ-СПЕЦІАЛІСТІВ ..... 43

*Зарівна О. Т., Химай Н. І.*

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ ПРИ НАВЧАННІ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ..... 45

*Караева Севиндж Паша гызы*

ОБУЧЕНИЕ РУССКОМУ ЯЗЫКУ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКОГО ВУЗА ..... 50

*Кузнецова Г. П., Кухарчук І. О., Корчова О. М., Холявко І. В., Заремська І. М.*

ФОРМУВАННЯ ПОЛІКОМУНІКАТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ НА ЗАСАДАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО МОВНОГО ДОСВІДУ ..... 53

*Міхєєва Г. В.*

ЦИФРОВЕ НАВЧАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ В АРСЕНАЛІ ВЧИТЕЛЯ БІОЛОГІЇ..... 59

*Муравйов П. Т., Шевченко В. Г., Колодій В. В., Гомонюк І. В., Бондарець Д. А.*

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНОГО АСПЕКТУ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ 4 КУРСУ МЕДИЧНОГО ЗВО ПРИ ПРОХОДЖЕННІ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ ПРОТЯГОМ ЦИКЛУ ХІРУРГІЧНИХ ХВОРОБ..... 63

*Сліпченко С. Б., Головата В. В.*

СКРАЙБІНГ – ОДИН З ЕЛЕМЕНТІВ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО ТА ОБРАЗНОГО МИСЛЕННЯ..... 65

*SOCIOLOGY*

*Sopo Chkopoia*

TURKEY-EU RELATIONS AND MODERN CHALLENGES..... 68

*Губарь Т. В., Голованова Д. В.*

ДЕВІАНТНЕ МАТЕРИНСТВО: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ..... 71

*ART*

*Geliashvili Ekaterine*

ANCIENT CIRCULAR ROUND DANCES GLORIFYING THE SUN AND THE MOON IN  
GEORGIA..... 78

## ФОРМУВАННЯ ПОЛІКОМУНІКАТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ НА ЗАСАДАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО МОВНОГО ДОСВІДУ

Кузнецова Г. П., к. пед. н.

Кухарчук І. О., к. пед. н.

Корчова О. М., к. пед. н.

Холявко І. В., к. філ. н.

Заремська І. М., к. філ. н.

Україна, м. Глухів, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

**Abstract.** *The globalization processes, the expansion of international contacts, the internationalization of society, changing the whole society and the nature of communication encourage the revision of the Ukrainian national worldview through linguistic intercultural communication and the implementation of educational innovations aimed at the formation of intellectual and creative citizens, oriented towards a conscious choice for the sustainable development of the civil society.*

*The paper reveals some methods, ways and means of forming an active citizen's position regarding the comprehension of language as a means of consolidation; it shows technology, tools, approaches in the system of formal, non-formal and informal education, which ensure the fluency of the mother tongue and one or two foreign languages. The realization of proposed events such as special course «The European Union's language strategy is the basis for the development of civil society in Ukraine», creation the Linguistic centre, round table debates, virtual journey etc. will allow to spread the European studies experience among schoolchildren, teachers, lectures, civil servants and other citizens of Ukraine.*

**Keywords:** *language strategy, civil society, policulturalism, educational system, European Union.*

**Вступ.** Формування полікомунікативної особистості на засадах європейського мовного досвіду зумовлено глобалізаційними процесами, розширенням міжнародних контактів, інтернаціоналізацією соціуму, що змінюють як суспільство загалом, так і характер спілкування. Такі виклики сучасності спонукають до перегляду українського національного світобачення через мовну міжкультурну комунікацію та впровадження освітніх інновацій, спрямованих на формування інтелектуальних і творчих громадян, зорієнтованих на свідомий вибір задля сталого розвитку громадянського суспільства.

Динамізація спілкування людей, які належать до різних національних та лінгвокультурних спільнот, потребує нових технологій підготовки фахівця, спроможного вільно володіти рідною та іноземними мовами. Це інтенсифікує мовну стратегію ЄС у сфері освіти України.

Розв'язання означеної проблеми дасть змогу цільовій аудиторії розширити знання про полікультуралізм та етнонаціональну мовну ідентичність; ознайомитися з міжнародними мовними стратегіями; удосконалити рівень володіння рідною мовою та з'ясувати сутність вербального і невербального вираження національних особливостей; поглибити вивчення англійської, німецької як найпоширеніших мов ЄС; набути навичок подолання комунікативних бар'єрів, мовного дискомфорту в полікультурній комунікації; усвідомити, що мова є джерелом пізнання культур різних народів, основою розвитку та єдності будь-якого громадянського суспільства.

Водночас аналіз наукових джерел засвідчує відсутність фундаментальних праць, у яких було б обґрунтовано теоретичні й методичні засади упровадження мовної стратегії ЄС в громадянське суспільство України.

Узагальнення наукових напрацювань, вивчення практичного досвіду діяльності закладів вищої освіти щодо досліджуваної проблеми дали змогу виявити *суперечності* між усвідомленням необхідності зближення з європейськими народами та бажанням зберегти власну етнокультурну самобутність; прагненням громадян України оволодіти кількома мовами для міжкультурного спілкування й потребою досконалого володіння своєю рідною мовою; інтенсифікацією мовних стратегій та недостатнім досвідом трансформації теоретичних принципів у конкретні проекти.

Соціокультурне значення, загальнопедагогічна та професійна значущість, необхідність розв'язання означених суперечностей зумовили вибір теми наукової статті.

Мета наукової розвідки – окреслити основні шляхи формування полікомунікативної особистості на засадах європейського мовного досвіду для забезпечення міжкультурного діалогу, збереження національних цінностей, домінантами яких є мова, культура, колективна психологія народів, усі види та стилі соціальної комунікації.

Основні завдання публікації:

- акцентувати увагу на мовній стратегії ЄС, актуальності її впровадження в освітню систему України;
- узагальнити теоретико-законодавчий та практико-діяльнісний досвід країн ЄС щодо реалізації мовної стратегії;
- описати низку заходів, спрямованих на формування полікомунікативної особистості на засадах європейського мовного досвіду.

Для досягнення мети дослідження та розв'язання окреслених завдань використано комплекс методів: системний аналіз освітніх нормативно-правових документів, теоретико-методологічних, психолого-педагогічних, лінгвістичних джерел для з'ясування стану розробленості проблеми; порівняння, узагальнення з метою уточнення понятійно-категоріального поля дослідження; спостереження за освітнім процесом для коригування технологій упровадження мовної стратегії Європейського Союзу в Україні; аналіз залежності розвитку суспільства від стану мови, мовної ситуації в країні.

Ідентифікаційна функція мови та світова глобалізація породжують проблему врегулювання пропорційних відношень між національною ідентичністю та європейською інтеграцією, вирішити яку, на наш погляд, покликані мовні стратегії. Під поняттям «мовної стратегії», відповідно до трактувань В. Андрущенка та О. Скубашевської, розуміємо систему технологій, засобів, підходів навчального та позанавчального штибу, що забезпечують вільне володіння рідною і, як мінімум, однією-двома іноземними мовами [1]. Отже, система освіти України має інтегрувати концептуальні засади мультилінгвізму – основи мовної стратегії ЄС, що проголошує збереження різноманітності й самоцінності європейських культур, мовного розмаїття співтовариства та сприяння опануванню громадянами ЄС іноземних мов.

На сьогодні ЄС виробив чіткі підходи до вирішення проблеми мовної стратегії, з огляду на що ЄС набув статусу впливового суб'єкта міжнародної мовної політики. Мовна стратегія є окремим напрямом політичної активності Європейського Союзу за назвою EU Language Policy. Формальним виразником концепції мультилінгвізму як складника мовної стратегії є створена у 2008 р. Єврокомісією Група високого рівня з мультилінгвізму (Commissions High Level Group on Multilingualism), метою діяльності якої є збереження мовної різноманітності та сприяння оволодінню іноземними мовами громадянами ЄС. Окремим напрямом діяльності Єврокомісії є Language Learning Policies, що спрямований на вивчення іноземних мов у шкільних, університетських, професійно-технічних закладах освіти. Принципи та зміст освіти для демократії було викладено в Рекомендаціях Комітету Міністрів Ради Європи «Про навчання демократичного громадянства» Хартії Ради Європи з освіти для демократичного громадянства й освіти з прав людини [2].

Україна на державному рівні вивчає та розпочинає впроваджувати досвід ЄС щодо мовної стратегії для розвитку громадянського суспільства. Це підтверджують Указ Президента № 641/2015 «Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні», двостороння угода про оголошення 2017-2018 Українсько-німецького року мов; Національна стратегія розвитку громадянського суспільства на 2016-2020 рр. [3]. Однак питання мовної стратегії повинно бути не лише справою держави, а й багатоаспектною партнерською взаємодією центральних і регіональних державних органів із органами місцевого самоврядування, державними й недержавними освітніми закладами, громадськими об'єднаннями. Урегулювати таку дихотомію покликана освіта, проте освітніми програмами підготовки фахівців у галузі освіти в Україні не передбачено висвітлення досвіду ЄС з питання мовної стратегії. Це зумовлює авторські ініціювання в розрізі окресленої проблеми.

**Результати досліджень.** Повноцінно використати європейський мовний досвід для формування полікомунікативної особистості можна виваженими послідовними заходами, спрямованими на вдосконалення системи освіти (шкільної, професійної, вищої), навчання дорослого населення в контексті європейської інтеграції, що дасть змогу вдосконалити рівень володіння рідною мовою та сформувати іншомовну компетентність для підвищення конкурентоздатності фахівця на світовому ринку праці.

Оптимальним шляхом розв'язання проблеми є впровадження й популяризація в освітньому просторі України європейської ідеї полімовної освіти, що зорієнтує громадськість у сучасному

просторі на взаєморозуміння та продуктивне спілкування з представниками різних культур тощо.

Реалізація мовної стратегії в освітній і громадській сферах, формування полікомунікативної культури майбутнього фахівця ґрунтується на міждисциплінарних зв'язках, інтеграційним складником яких став спецкурс «Мовна стратегія Європейського Союзу – основа розвитку громадянського суспільства в Україні». Основна мета курсу – формувати комунікативно-педагогічну культуру майбутнього вчителя, викладача закладу вищої освіти на засадах європейського досвіду реалізації мовних стратегій для забезпечення міжкультурного діалогу в громадянському суспільстві, збереження національних цінностей, домінантами яких є мова, культура, колективна психологія народів, усі види і стилі соціальної комунікації. Курс був спрямований на вивчення й популяризацію мовних стратегій ЄС з метою суспільного порозуміння, досягнення міжнаціональної толерантності, пізнання інших культур через їх мови, усвідомлення неповторної самобутності рідної мови, її ролі у формуванні громадянського суспільства.

Змістове наповнення спецкурсу інтегрувало такі розділи: 1. Мовні стратегії в країнах Європейського Союзу (Концепції збереження культурної ідентичності країни та мультилінгвізму. Характеристика пріоритетних напрямів реалізації мовної стратегії ЄС. Система заходів, спеціальних програм, громадських ініціатив, спрямованих на подолання мовного бар'єру між громадянами країн ЄС, забезпечення міжкультурного діалогу різних суб'єктів громадянського суспільства). 2. Нормативно-правова база з проблеми реалізації мовної стратегії в країнах Європейського Союзу (Сучасний стан реалізації мовної стратегії ЄС, рамкове законодавство ЄС, спрямоване на захист мовної розмаїтості та поширення знань про мови; роль загальноєвропейських інституцій, агенцій із мовної освіти: роль Хартії Ради Європи з освіти для демократичного громадянства й освіти з прав людини в удосконаленні стандартів у сфері освіти та формуванні демократичного суспільства). 3. Діяльність громадських організацій щодо реалізації мовних стратегій в європейських країнах (Діяльність міжнародних, громадських організацій, неурядових агенцій, фондів тощо, сфера функціонування яких охоплює питання мультилінгвізму, полікультуралізму, міжкультурної комунікації). 4. Вербальне і невербальне вираження національних особливостей у процесі міжкультурної комунікації (Невербальні коди спілкування як індикатори міжкультурних стилів комунікації). 5. Упровадження європейського досвіду реалізації мовної стратегії в Україні (Перспективи впровадження досвіду ЄС в Україні).

Вивчення спецкурсу передбачало різні форми і види навчальної й позанавчальної діяльності студентів: аудиторну (лекції, семінарські заняття), самостійну та індивідуальну роботу, круглі столи, флешмоби, квести, семінари, конференції, презентації тощо. Усе це сприяло поширенню інформації про мовне розмаїття Європи, міжкультурному діалогові, активізації європейської співпраці в освітній галузі, утвердженню статусності української мови як ознаки ідентичності української нації.

У процесі викладання поглиблено знання слухачів про мовні стратегії та шляхи їх реалізації в ЄС та громадянському суспільстві України, полікультуралізм та етнонаціональну мовну ідентичність європейського соціуму; сформовано ціннісне сприйняття мови як засобу полікультурної взаємодії в громадянському суспільстві; удосконалено професійно-педагогічні вміння комунікувати рідною та іншими європейськими мовами; спроектовано шляхи втілення мовних стратегій у систему формальної, неформальної та інформальної освіти з огляду на європейський досвід; акцентовано увагу на вихованні мовної культури громадянина як ціннісного чинника консолідації держави, самоідентифікації нації та толерантного ставлення до носіїв різних мов і культур, розвитку громадянського суспільства в Україні.

З метою впровадження досвіду ЄС з мовної освіти на базі Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка було створено лінгвістичний центр, діяльність якого спрямована на підвищення рівня знань з іноземних мов (англійської, німецької як найпоширеніших мов ЄС для суспільного порозуміння в європейському просторі); удосконалення рівня володіння рідною мовою; розширення мовленнєвого досвіду комунікування в полікультурному мовному просторі; пізнання інших культур через їх мови; усвідомлення самобутності рідної мови, її ролі у формуванні громадянського суспільства. Центр уможливив навчання студентів, стажування й підвищення кваліфікації вчителів і викладачів, державних службовців місцевих органів самоврядування та виконавчої влади північно-східного регіону України. Усе це надало змогу якісно формувати й удосконалювати комунікативно-педагогічну культуру студентів, фахівців-практиків, спроможних утілювати ефективні мовні стратегії ЄС для розвитку громадянського суспільства в Україні.

З метою ознайомлення з науковими та методичними здобутками щодо впровадження європейських мовних стратегій у вітчизняну освіту та науку було проведено конференцію «Мовна освіта України в умовах полікультурного освітнього європейського поступу», що сприяла згуртуванню українських і закордонних фахівців для обговорення актуальних проблем мовної освіти в Україні на засадах європейських традицій; узагальненню досвіду та розробленню концептуальних засад діяльності закладів освіти України та Європи з питань мовних стратегій; пошуку нових підходів і шляхів імплементації європейського досвіду в мовну освіту України.

У формуванні високого рівня мовної компетентності майбутніх педагогів важливу роль відіграли семінари. Семінар «Мовні стратегії: Україна, Європа, світ» порушив проблеми функціонування мов в Україні, мовного законодавства і мовної політики в Україні та ЄС, статусу мов народів України та країн Європи, а також сприяв підвищенню рівня мовної компетентності майбутніх педагогів на засадах досвіду країн ЄС; спонукав до пошуку шляхів впровадження мовної політики ЄС на території України.

Семінар «Ціннісні орієнтири громадянського суспільства» окреслив ціннісні орієнтири українського громадянського суспільства та способи їх вираження; акцентував увагу на Концепції розвитку громадянської освіти в Україні з використанням європейського досвіду; актуалізував проблему пошуку результативної мовної стратегії – підходів у системі формальної, неформальної та інформальної освіти, що сприяло усвідомленню учасниками необхідності в досконалому оволодінні рідною та однією-двома іноземними мовами з огляду на загальну мовну стратегію ЄС щодо збереження мовного розмаїття співтовариства; сформувало активну громадянську позицію щодо усвідомлення мови як засобу консолідації в суспільстві. Семінар актуалізував потребу у вивченні й цілеспрямованому використанні ефективного мовно-культурного досвіду європейських країн, спрямованого на вирішення проблем мовної політики: з одного боку, як створити підґрунтя для вдосконалення рівня володіння рідною мовою, з іншого – як заохотити до вивчення іноземних мов, адже це підвищить конкурентоздатність людини на світовому ринку праці, збагатить її інтелектуально.

У формі круглого столу «Мова – засіб консолідації чи розбрату в громадянському суспільстві» за участю студентів, викладачів, громадськості, представників міських владних структур організовано відкрите публічне обговорення суперечності між двома функціями мови на сучасному етапі формування української нації – бути засобом спілкування і водночас чинником консолідації нації. Такий захід привернув увагу до досвіду європейських країн, де ці функції мови поєднуються гармонійно; сприяв усвідомленню членами українського суспільства об'єднувальної ролі державної мови; стимулював до активного захисту й поширення державної мови у всіх сферах суспільного життя; утвердив необхідність реалізації в Україні виваженої і цілеспрямованої державної мовно-культурної політики, що сприяла б подоланню негативних щодо мовно-культурної сфери наслідків колоніального періоду.

У межах проведення інформаційно-пізнавального заходу – усного журналу «Українська і європейська література: соціокультурний контекст» – репрезентовано українську літературу в її європейських зв'язках, що допомогло молоді пізнати взаємодію європейських національних літератур; сприяло усвідомленню ролі літератури у відкритті українцям європейського світу; сформувало уявлення про багатоаспектне культурне явище – український літературний європеїзм; пропагувало ідеї полікультуралізму європейського соціуму. У процесі підготовки усного журналу було створено редколегію, до роботи в якій залучено найбільш ерудованих й активних студентів. Журнал за структурою складався з кількох сторінок, кожна з яких становила коротке усне повідомлення, наприклад: «Європейське мистецтво у творчій рецепції Тараса Шевченка», «Адам Міцкевич і літературний процес в Україні», «Василь Стефаник і новаторські пошуки західноєвропейських письменників», «Світова література в перекладацькій, критичній і художній діяльності Івана Франка», «Слов'янські та козакофільські мотиви у творчій спадщині Проспера Меріме», «Українські шляхи Оноре де Бальзака» тощо. Сторінки журналу були «проілюстровані» репродукціями картин, поетичним словом, піснею, фрагментами фільмів.

Удосконаленню рівня володіння рідною та іноземною мовами як засобом спілкування в побутовій та професійній сферах сприяв інтерактивний практикум, основною метою якого стало узагальнення знань про міжкультурну комунікацію в європейському просторі; формування вмінь довершено послуговуватися рідною мовою; удосконалення іншомовної комунікативної компетентності студентів; формування ціннісного сприйняття мови як засобу полікультурної взаємодії. Під час інтерактивного практикуму учні, студенти мали змогу

обговорити актуальні питання міжкультурної комунікації з учасниками програм міжнародної академічної мобільності; удосконалити власний рівень володіння рідною та іноземною мовами. Такий діалог сприяв формуванню особистісної спрямованості на послуговування рідною мовою як засобом національної ідентифікації та іноземними мовами для суспільного порозуміння в європейському полікультурному просторі.

Комплексному сприйняттю та кращому запам'ятовуванню інформації з питань мовних стратегій слугувала серія мультимедійних презентацій на тему «Мовна стратегія Європейського Союзу – основа розвитку громадянського суспільства в Україні», що доповнила лекційний матеріал спеціального навчального курсу «Мовна стратегія Європейського Союзу – основа розвитку громадянського суспільства в Україні»; забезпечило візуальний супровід семінарів, круглих столів, конференцій та інших заходів.

Привернути увагу громадськості до європейського полікультурного простору дала змогу низка заходів, зокрема вуличний фестиваль «Мовно-культурна поліфонія Європи», мовний квест «Вербальне вираження мовних особливостей», флешмоб «Вивчення мов єднає людей» тощо. Під час проведення вуличного фестивалю учасники презентували елементи мови й національної культури певного європейського народу (декламували, співали, танцювали, інсценізували, імпровізували), що дало змогу ознайомити громадськість із мовами та елементами національної культури європейців, стимулювати до їх самостійного пізнання; формувати мовну культуру громадянина як ціннісний чинник консолідації держави, самоідентифікації нації, виховувати толерантне ставлення до носіїв різних мов і культур.

Основна мета мовного квесту – привернути увагу цільової аудиторії до того, що знання особливостей іноземних мов є запорукою успіху в спілкуванні з представниками інших лінгвокультур, основою повноцінної міжкультурної комунікації; стимулювати та заохочувати до вивчення мов упродовж життя; поширювати культурне та лінгвістичне різноманіття Європи; популяризувати мультилінгвізм як спосіб формування всебічно розвиненої та гармонійної особистості. Під час проведення заходу учасники розшифровували запропоновані завдання, спрямовані на зіставлення лексики різних мов (лексична конотація в мовних культурах – конотації кольоропозначень, зоонімів, фітонімів тощо), міжмовних омонімів, ознайомлювалися з безеквівалентною лексикою різних мов та її лінгвокультурним ареалом, специфікою звертань у різних європейських мовах.

Організований флешмоб «Вивчення мов єднає людей» привернув увагу населення до мов, якими розмовляють у Європі; стимулював і заохочував людей до їх вивчення впродовж життя; поширював культурне та лінгвістичне різноманіття; популяризував мультилінгвізм як спосіб формування всебічно розвиненої та гармонійної особистості. Під час проведення флешмобу учасники утворили коло єдності навколо прапора Європейського Союзу та під музичний супровід пісні «Сонце нам сяє» виконали елементи рухів народних танців країн ЄС, що символізують гостинність, побажання миру й добра.

Віртуальна подорож «Міжкультурні відмінності вербальних і невербальних кодів комунікації європейців» поглибила знання про національні особливості вербальних і невербальних кодів комунікації; сформувала вміння орієнтуватися в кінесичних і проксемічних особливостях міжкультурного спілкування; розвинула навички диференціювання міжкультурних комунікативних стилів. Під час віртуальної подорожі студенти презентували власні проекти з аудіо- і відеофрагментами для ознайомлення цільової аудиторії з національними особливостями вербального й невербального комунікування європейських народів.

**Висновки.** У цілому упровадження в освітню систему північно-східного регіону України такої низки заходів засвідчило усвідомленість цільовою аудиторією необхідності вивчення рідної та інших мов (англійської, німецької як найбільш поширених) у сучасному полікультурному європейському просторі та сприяло формуванню полікомунікативної особистості громадянина України через поглиблення знань українського соціуму про полікультуралізм та етнонаціональну мовну ідентичність; ознайомлення з міжнародними мовними стратегіями; удосконалення володіння рідною мовою та з'ясування сутності вербального і невербального вираження національних особливостей; розширення доступу до іноземної мовної «матриці»; набуття навичок подолання комунікативних бар'єрів, мовного дискомфорту в полікультурній комунікації; усвідомлення, що мова – це широкий арсенал засобів вираження національно-специфічної інформації, джерело пізнання культур різних народів, основа розвитку та єдності будь-якого громадянського суспільства. Означене вище є необхідною передумовою встановлення економічних, політичних, культурних і особистих контактів; формування висококваліфікованого фахівця, конкурентоспроможного на

загальносвітовому і загальноєвропейському ринках праці.

Водночас було відзначено, що окремі категорії громадянського суспільства не виявили активної позиції щодо розуміння важливості впровадження мовної стратегії Європейського Союзу в український соціум; неоднорідна аудиторія, яка була долучена до проведення заходів, потребувала імпровізаційної варіативності для забезпечення ефективної комунікації. Окрім того, різний рівень володіння іноземними мовами окремих громадян вимагав диференційованого підходу в діяльності лінгвістичного центру. Із огляду на це перспективами подальших наукових розвідок убачаємо пошук мотиваційних рушіїв та удосконалених шляхів становлення полікомунікативної особистості громадянина України.

### ЛІТЕРАТУРА

1. Andrushchenko, V. P., Skbushevskaya, O. S. (2010). Language strategies as a factor of educational innovation. *Gilea*, 35, 133 – 148.
2. Council of Europe Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education. (2010) Council of Europe View. 33.
3. National Strategy for the Development of Civil Society for 2016-2020, approved by the Presidential Decree, February 26 (2016), No 68. Retrieved from <http://www.president.gov.ua/documents/682016-19805>.